

מסורת הש"ס

(א) וְנָתַן קָסָם אֶל: (ב) לָקֵן קָסָם, אֵל (ג) רִשָּׁלָּה (ד) וְנָתַן קִינָה: (ה) וְנָתַן רִשָּׁלָּה קָסָם וְטוֹרֶף, (ו) רִשָּׁלָּה, וְהִי רִשָּׁלָּה וְקָסָה לָפִי (ז) רִשָּׁלָּה וְהִי רִשָּׁלָּה, (ח) רִשָּׁלָּה, (ט) רִשָּׁלָּה, (י) רִשָּׁלָּה שְׁטֵר הַשֵּׁנִי אֵלֶּל לַחֲזוֹר לַמּוֹכֵר, (י) דִּבְדוּלָה אִי הוּא פִּרְךָ עַל רִשָּׁבִיז דַּלְמֵר אֵין כּוֹחֵין אִיכָלָה לַמִּפְרִיץ הִיז אֵלֶּל כִּי כִּלְיִי רִשָּׁלָּה, (י) רִשָּׁלָּה

הנהגות הב"ח

(א) תנ"ס ד"ר (נדבך הקודס) אכל וסי' נקטנס במסירה דכמפרש לקמן: (ב) בא"ד למכר כלס דרשניצוי: (ג) בא"ד לפי שאמר דהשטר הראשון שכבתה וחתמת ונתת לי נאבד יעשו בית דין:

רבינו גרשום

הלואה אצ"ג לדיח ביה אחרות מצי טרף ומשי"ה אין כותבין בשטר הלואה כלל: רשב"ג אומר אן שטרי מקח וממכר. אצ"ג דלא כתב ביה אחרות אין כותבין משום דאיכא למיחש (ש) דהמוכר טרף מעיקרא בהאי שטר דאין בו אחריות אחרי שחתמו, תא שטרו והדר טרף מלקוחות כבשטרא קמא דאית ב"י אחריות ויאמר דהך שטר מכירה נתן לו אחרי שמכר לו קרקע אחר שנטרף לו: וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר, זה הטעם אחר דאין חזרין וכותבין שטר שני אחריו מקח וממכר דקא סבר הנותן מתנה לבחירו והחזיר לו את השטר חזרה מתנתו. הכא נמי לגבי מקח וממכר להיכא דכתב ליה המוכר ללוקח ואמר הלוקח אבד שטרי אצ"פ שאמרו עדים אנו כתבנו וחתמנו ונתנו לו אין כותבין משום דאיכא למימר שמא לאחור שמכר לו את הקרקע ועשה לו שטר מכירה חוזר בו הלוקח והחזיר למוכר השטר ומיד חזרה לו למוכר הקרקע כדפרישי' לגבי מתנה והאי דקאמר אבד שטרי אין כותבין דלמא אינדינומי אינערט ואיכא למיחש דלמא אתר למכורא המוכר אותו קרקע שהחזיר לו את השטר אצ"ג דלא כתב ביה אחרות מצי טרף ליה בהאי שטרא ממכר עצמו לא מלקוחות אס כמרה: והכימין אומרים מתנתו קיימת. אצ"ג הדחזיר לו את השטר מכירתו קיימת וליכא למיחש להאי ולכתב כותבין לו ללוקח שטר אחר חוץ מאחריות שבו וכדאמר' לעיל: אמר מר חזן מאחריות שבו ומאי טעמא. אין כותבין משום אחריות דאי כתבי ליה באחריות דלמא מכוב ולא אבד שטר ראשון: אמר רב ספרא אין כותבין שני שטרות באחריות על שדה אחת ודלמא טרף והדר טרף לא הא' גונא דראובן מכר שדה לשמעון שהיתה כבר משועבדת לבעל חוב של ראובן שהלווה ואזיל בעל חוב של ראובן וטרף שדה מן שמעון שקנאה ואזיל האי שפעון וטרף לקוחות אחרני שקנו מן ראובן אחרי ששכר ראובן לשמעון השרה דהיינו חד טירפא דקא טרף בשטר אחד קמי בית דין ואתו בית דין וקענו אותו שטר שבא לפניהם כדי שלא יטורפו בו פעם אחת והדר אזיל שמעון ועביד קנוניא בהדי בעל חוב של ראובן ואמר ליה שוף לי פורטא בהאי ארעא. אמר ליה המתן לי והנח לי לעמוד בשופי באותו קרקע שהיה משועבדת לך שקניתי הנהיגי לעמוד ביה שנח או שתיס

גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא

רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו בשטרי מקח וממכר אין כופשין.
דס"ל אומיות נקנות במסירה כדלקמן [ע"ג] גבי מתנה דחיישינן דלמא לאחר שכתבו ונתנו לו שטר המסירה החזיר לו לוקח זה למוכר את השטר וחזר לו מקחו כדאמרין גבי מתנה: **חורה מתנסו.**

כדמפרש לקמיה [ע"ג] **טעמא: מתנסו קיימם.** אלא אם כן חזר ומכרה או נתנה לו בקנין גמור או בשטר חדש **קדין** לוקח ומוכר: **אמר מר חוץ מאחריו שנו מאי טעמא.** אין כותבין לו אחריות: **אמר רב ספרא לפי שאין כותבין שני שטרות על שדה אחת.** שאם יכתוב לו שטר אחר חיישינן דלמא אתי בעל חוב וטרף ליה להאי שדה דלמחר הקונה אותה כי אבד שטרי שהיה לי על שדה זו וכתבו לו שטר אחר עליה וכיוון דנטרפה מידו אזיל כותבין על שדה דכתבו ליה וטרף ללקוחות שקנו אחר שקנה הוא ויעשה קנוניא עם הבעל חוב שטרפה ממנו: **ואמר ליה שוף לי דאיקוס צארעא.** כלומר אל מערער עלי עתה כלום. פ"י שוף בשופי כדגרסין (כתובות דף ג.) והוא שאלנום בעליהם שלש שנים ובשופי. כן אמר ליה שוף לי דאיקוס צארעא ארבע או חמש שנים עד דיתישן הדבר והדר תא ותערער עלי וימנא אחריתי ועבד הכי וצתר זמן מערער עליה וטרף לה מיניה והדר אזל הקונה שאמר אבד שטרי וכתבו לו אחר ומפיק ליה להוואו שטרא [קמא] דכתבו ליה על שדה זו ואזיל וטרף ללקוחות: ומקשינן עלה ויניון **דקריענוס לשטרא.** דבעל חוב צוימנא קמייתא דטרף במאי קטריף כי אתי השתא וטרף: **והאמר רב נחמן נ"ו.** כן הוא הסדר מלוה צא לצי"ד וזועק על הלוה שיפרע לו חצוב ומומינין ליה

ללוה צדינא כדאמר' י ולא חיי אתי משמתינן ליה וכותבין שטר טירפא למלוה שילך ויפשפש אחר קרקעותיו של לוה וכל מקום שימצא מנכסיו או מלקוחות שקנו ממנו אחר כן יראה שטרו לצי"ד של אותו העיר וימסרו לו קרקעותיו למלוה ויכתבו לו שטר אדרכתא שהיא שלטו ודורך על נכסיו של זה לגבות חצוב מהן כדמפרש בהגולא בתרא) ושטר הטיירפא יקרוע פן יחזור ויטרוף צי"ד אחר וישומו הנכסים קדין שומת בית דין כדמפרש צי"ק וכפי השומא יקסם בחצובו ויכתבו לו צי"ד שטר שומת הנכסים לעת צרכה קבלם משום דשומא הדרא לעולם כשהיא לו מעות ללוה כדאמר' [צ"מ] [דף טז: ודף לה.] וכשימתו לו בית דין שטר השומא יקרוע האדרכתא פן יחזור ויטרוף בה פעם שניה שלא כדין: **ומשני א"ר לייסא דמי מחא אכפהי.** לכך אין כותבין שני שטרות דחיישינן דלמא לוא מנח ההלואה יבא ויטרוף אלא יבא יעשר ער כי זו השדה גולה מאבדותיו זה שמכרה לך והציב עדים כי זו שדה אבותיו והמוכר שמכרה גולה מאבדותיו והוציאוהו מידו והעמידוהו ציד המערער וכתבו ללוקח שנטרפה מידו וכי יש לו רשות לטרוף הלקוחות שקנו קרקע מן המוכר שמכר לו שדה זו והגולה והלך ועשה קנוניא הלוקח עם הנוגל שלקח השדה מידו ואמר ליה שוף לי ועשה כן ואחר ד' וה' שנים עוד צא הנוגל והציב עדים כי שדה זו גולה המוכר הזה ומכרה לזה וטורפה מידו וחזר הלוקח הזה בשטר (י) **השני שכתבו לו** גולה המוכר הזה ומכרה לזה וכותבין שני שטרות על שדה אחת: **אמר ליה רב אחא מדיפסי לרבינא.** אמאי תלינן טעמא משום דא"ל שוף לי וכי' צלא טענה זו נמי כיון דנקיט שני שטרות ציוס אחד יכול לטרוף ולחזור ולטרוף ולכך אמר רב ספרא אין כותבין שני שטרות על שדה אחת: **ומשני א"ר נפיש עליה.** מריצות ומחלוקות של בעלי דינין צבת אחת ויתנו לצ על גניצתו: **ונכתבו ליה שטרא מעליא נ"ו.** אמתניתא פריך אמאי קמי חוץ מאחריות שבו משום פסידא דמוכר והלא יכולין אנו לעשות תקנה שיכתוב לזה שאמר אבד שטרי שטר מעליא ובאחריות דאיכא למימר הדין עמו דודאי אבד שטרו ונכתוב ליה לאידך למוכר שזכר שזיכה שנפסד השטר הראשון שציד הלוקח ולא יבא לגבות צו עוד דהשתא ליכא למיחש דלמא טרף והדר טרף שהי שטרי מערער השובר שכתבו צו כל שטרי דיפקון כו' כל שטרי מכירה דיפקון על ארעא דא יהו גטלין: **לצר מדיפקון.** כלומר חוץ מזה השטר שכתבתי לו בזמן פלוני תחת הראשון שאמר לי שאבד ממנו: **ואם אומרים נ"ו.** מחלוקת תנאים הוא שכתבתינן צפירקין [קע:] בשטרי הלואות דאיכא למאן דלמר אין כותבין שלא יא' לריך לשמור שזכרו מן העכברים ומלוה שאבד שטרו הפסיד חצובו וה"ה לשטרי מקח אם אבד הלוקח שטרו לא נכתבו ליה שטרא מעליא על סמך השובר שציד המוכר שהרי לא יכתבו שזכר דנמצא מוכר לריך לשמור שזכרו מן העכברים:

קסמ.

השטר כדי שיחזור המכר ורצון דפליגי עליה דרבן שמעון בן גמליאל סבירא ליה אין אומיות נקנות (א) כדמפרש לקמן ולריך לכתבו קני לך האי שטרא וכל שעצודיה וכיון שכותבין שמקנה לו מה שכתבו בשטר אין לחוש אם השטר השני ציד הלוקח שאפילו יש צידו אלף

שטרי מכר קנה המוכר בחזרת השטר כיון שכתב לו הלוקח שחזר ומקנה לו (הגה"ה.) וקשה לפי פ' י"ג [ענין בתרא זה] אמאי לא נעשה לו שטר שני שכתב לו פלוני בן פלוני ואמר לנו אבד שטרי שכתבתם ושחתמתם ועתה כתבו אחר לראיה שלא יוכל המוכר לכפור המכר כשלא אמצא עדי מסירה וזה השטר לא יזיק כלום למוכר שכיון שכותבין בשטר השני שמחתם שאבד הראשון כתבו השני לא יזיק למוכר כלום (י) כשיוציא השטר שחזר לידו או יצא עדים שהחזיר לו הלוקח את השטר כדי שיחזור המכר לא יכול לומר שני שטרות היו לי וכל זמן שהאבד צדי לא חזר המכר שהרי מוכים מתוך השטר השני שלא כתב לו המוכר אלא העדים עשאוהו אחר שהחזיר הראשון למוכר ושיקר להם לומר שנאבד וי"ל דחיישינן לצי"ד טועין כשיוציא הלוקח השטר שכתבו צו שעשאוהו העדים לפי שאמר (א) (ט) [שנאצד] השטר הראשון שכתבנו וחתמנו ונתנו לו יעשו צי"ד לומר אם לא שחקרו עדים שאבד הראשון לא כתבו לו שני שאפילו לרצנן דלמרי לעיל בשליה יש נוחלין (דף קלח:.) דצי דינא צתר עדים דייק הכא איכא למימר דמדור דכיון שהעדים מעידים על מתלת דמוכר המכר צעדות צרורה וגם עתה צאים לגמור הדבר לפי שאמר שנאבד השטר הראשון לא היו כותבין לו אלא דבר צרור. עכ"ה) וקצת קשה לפי ט' [ענין בתרא] זה הא

משמע ממילתיה דרשב"ג דחייש שמא חזר המכר אצל לאנייש דעלמא שמא נתן לו הלוקח השטר כדי לקנות השדה לא חייש מדקאמר וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר הנותן מתנה לשטרי כו' עד חזרה מתנתו וי"ל דלאנייש דעלמא אס נתן לו הלוקח שטר מכר שלו כדי לקנות השדה קנה במסירה אע"פ שיש עדיין שטר שני צידו ולכן לא יועיל להזיק לאנייש דעלמא שטר השני שהרי לא יכול לחזור מאחר שמסר לו"י שטר אחר ודוקא למוכר לא תועיל חזרת השטר אחר כיון שצשטר שני הנשאר ציד הלוקח כתובה חובת המוכר: **לְבַתָּוֹב לְאִידִךְ בֶּא שְׁטְרֵי דְרַיְפָקוֹן בּוּמַנָּא דֵא ב'ו.** וא"ת והא מיייר שאין המוכר לפנינו כדפרישית לעיל על מילתא דרשב"ג וי"ל (י) [דרשב"ג ודאי בשאטין לפנינו] אכל הכא כי פריך על האי דקאמר חוץ מאחריות שבו (י) [היינו] שצשום ענין אין כותבין ל (אחריות) אפי' הוא לפנינו וגרסא דודאי הוה מצי לשנוי ה"ה אם הוא לפנינו (י) [דכותבין ורצותא קמ"ל דאפי' אינו לפנינו אפי' כותבין לו אלא דעדיפא משני ליה]: **לְבַר מַמָּא דְרַיְפָק בּוּמַנָּא דֵא.** פ"י ויכתבו לו מזמן שני אצל שטר דלעיל דקאמר צברייתא (י) [היינו] דכותבין בשטר מקח וממכר וכותבין בשטר זמן ראשון כדפרישית לעיל: בעלמא

לעיל. ואי קשיא לך היכי נקט בעל חוב תרי שטרי הא אמרינן בשטרי הלואה אין כותבין ותרין הכי הא בעל חוב שטרין שמעון לוקח נמי הוה מראובן וטרפתוהו ובעל חוב דמקח וממכר הוא: וליכתוב ליה להאי כו'. והשתא קא מדורא דלמאי דקאמר אבד בשטרי מקח וממכר כותבין שטר שני חוץ מאחריות שבו ואמאי אין כותבין בו אחריות ליכתוב ליה שטרא מעליא באחריות לבד וליכתוב ליה לאידך למוכר תקנתא כי האי גונא דכי חיישינן שמא לא יאבד ומויערם נכתוב הכי כל שטרות דיפקון על ארעא דא קדימם וניהוין מזמן דהשתא פסולין חוץ מן דמפיק בומנא דא מזמן של שטר שני זה. והשתא אפי' לא אבד שטר ראשון לא מצי טרף מיניה אלא משטר שני זה בלבד: אמרוהו רבנן קמי' דרב אשי. מרלא כתבין ליה ללוקח שטרא מעליא ולא מסכינן ליה למוכר כל שטרי דיפוק על ארעא דא כו'. דהיינו כעין שובר דכתבין הכי למוכר זאת אומרת מרלא כתבין הנא למוכר ש"מ דאין כותבין שובר למלוה ולא למוכר אלא צריך שיחזיר להם אף השטר דא"י ס"ד כותבין שובר כי כתבי למוכר כל שטרי כו' והיינו שובר מעליא

עין משפט נר מצוה

פה א מיי פכ"ג מהל' מלוה וזה הל' י סמן עשין גז טוש"ע ח"מ כ"י מל ספק ה' **פ**ו ב ג ד מיי פכ"ג שס סלכה יג סמן שס טוש"ע ח"מ כ"י מל ספק י ובג"ה המנ"ס:

רבינו גרשום (המשך)

הכי גובה ממנו ושמעון אזיל וטרף מלקוחות שקנו אחרי כן אי נמי הכי הוה עורבא דובין וכן הוה דכתב ליה בשטרא דאקני ליה ואזיל דאובן וקנה ומכר לשמעון מה ששיעבר לראשון משום דקיימא לן דאינין עובד ומכר משועבר ומשום הכי דכתב ליה הכי לבעל חוב לא מצי למימר ליה שמעון לבעל חוב דראובן לאו בעל דברים דידו את. ומקשי' מאי קנוניא מצי למיבעי עם בעל חוב והלא כיון שטרף שמעון בעל חוב דראובן פעם ראשונה קרעו בית דין לשטרא שלא יחזור ויטרוף בו וכיון דקריעי בית דין שטרף למוכר האמר רב נחמן בעל חוב זימנא אחריתי דקאמר ליה האי והדר תא טירפון ואלא השטר קרעו. וכי תימא דלא קרעניה אלא שובר כתבו למוכר האמר רב נחמן כל טירפא דלא כתב ביה כו'. שכן הוא הדין כשבא בעל חוב וטרף מן הלוקח השטר אחר הלואות שהיו משועבדין לו נכסי חוזה הלוקח אצל המוכר שהוא הלוח ואם אין למוכר כפינוי ואלא מטלטלי ולא מקרקעי' לפדוע ללוקח חוזר הלוקח ובא לו לבית דין ומראה להם שטר מכירה שמכר לו אותו פלוני קרקע ובאו בעלי חוב שקדמו לקנייתו וטרפתוהו ממנו ובאין בית דין ובכותבין לזה לוקח שטר טירפא שילך ויחזור אם קנה שום אדם מן המכר שילו שום קרקע אחר שמכר לזה שילך ויטרפוהו שטר טירפא ויטרוף אותו קונה וקודם שיכתבו לו בית דין שטר טירפא מקרינן את שטרו כדי שיהא יתור ב' שטרות בידי השטר רשעו טירפא שירפא ונשפצא מ"ש שקנה אחריו ממנו אם פייסו מוכר לו ואם לאו חזרו לבית דין ואומר להם מצאתי מה שקנה אחריו ולא חשבתי לטטר טירפא שכתבתם לי ואמר' לו בית דין חזרו לנו טירפא מקרינן אותו וקובעין לאותו קונה זמן פשייתא את זה ומחייבין אותו עד שפייסוהו ואם לאו [ובי"ד] כותבין לזה לוקח אדרבתא פסק דין על נכסיו של קונה מחייבי לפדועו מה שנטרף אם פייסו הוי מוטב ואם לאו חזרו הלוקח ויבואי האדרבתא אצל בית דין ואמר לאו השנינו עלי ונטולין בית דין אדרבתא וקורעין אותה וטולחין אותה אצל בני אדם שביקשין כמה היתה שזה קרקע שלו שטרפתה ממנו וכותבין לו שטר שומא והולך ונטול בעל כרחו כפי שומת קרקע שלו אלמא דקרענהו לטאטא מקמי דטרףין ובמאי קאמר ליה את טירפן: לא צריכא אקתי. ואיי מלוה גבי האי לוקח וטרףין ליה מיניה מכח אבהותיה. מחמת דאית ליה עדים דהוות של אבותיו ואחתימי כה"ג דמכרה לו ללוה ושוב לוה זה מכר אותה שדה לשמעון שהיתה של אביו של מלוה והכי מצי טרף להאי בכל זמן משמעון מכח שהיתה של אבותיו. ומקשינן למה ליה למימר לוקח לבעל חוב שוף לי דאוקים בה והדר את טירפן ואם איתא דכתבין ב' שטרות למלוה או ללוקח ויפוק ליה דאפי' לא אמר ליה שוף לי

^[1] דברי רבנו אלעזר מונסינן כגלן י"ע